

Angerlarsimaffik Palleq

2. april 2024

E-mailikkut nassiunneqartoq uunga: palleq@nanoq.gl

All. nr./brevnr.:

2023-900-0002-10

Uunga: Pisortaq Else T. Jensen

Sull./sagsbeh.: LR/KL/PK

Ulloq unnuarlu paaqqinniffimmi Pallermi misissuineq

1. Aallaqqaasiut

Paaqqinniffimmi Pallermi (matuma kingornatigut Pallermik taaneqartartusami) Paamiuniittumi misissuineq siumut ilimasaarutigineqareersimasoq Inatsisartut Ombudsmandianit misissuiartortunit 11. aamma 12. maj 2023-mi ingerlanneqarpoq. Misissuineq taanna Ombudsmandeqarfiup ataatsimut sulineranut ilaatillugu ingerlanneqarpoq, taamaalillunilu naammagittaalliiummik aalajangersimasumik tunngaveqarani misissuinerulluni.

Misissuinerup inatsiseqarnikkut tunngavia pillugu paasisutissat nalunaarusiamut ilanngussamiittut innersuussutigaaqka.

Misissuiartortut tassaapput Immikkut siunnersorti Lili Rasmussen, fuldmægtig Lene Knuppel aamma oqalutsi/nutserisoq Gerda Kreutzmann.

Misissuinermi eqqartorneqartut ilaannaat nalunaarusiami matumani ilanngunneqarput.

Palleq aamma Meeqqanut Inuusuttunullu Naalackersuisoqarfik (matuma kingorna naalackersuisoqarfik) nalunaarusiaagallartoq manna pillugu oqaaseqaamminnik saqqummiussinissamut periarfissinneqarput. E-mailikkut 15. februar 2024-meersukkut allakkat 23. januar 2024-meersut kakkiunneqartuklut naalackersuisoqarfimmiit oqaaseqaatinik naalackersuisoqarfimmiit Pallermiillu ataatsikkut akissutaannik tigusaqarpunga. Oqaaseqaatit

pisariaqarneratut annertutigisumik nalunaarusiamut ilanngunneqarnikuupput.

2. Misissuinerup piareersarneqarnera ingerlanneqarneralu

Palleq misissuiartussamaarnermik oqarasuaatikkut 4. januar 2023-mi ilisimatinneqarpoq. Palleq 26. januar 2023-mi misissuiartornissaq pillugu paasissutissanik allanik tigusaqarpoq. Palleq tamatumunnga atatillugu qinnuigaara sulisut, najugaqartut ilaqtasullu tamaasa misissuiartussamaarnermik misissuiartortunillu oqaloqateqarnissamut periarfissaqarnerannik ilisimateqqullugit.

Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalackersuisoqarfiunikuusoq allakkatigut 26. januar 2023-meersukkut ilisimatippara misissuiartortoqarnissaa pillugu. Naalackersuisoqarfiup misissuinerup ilaani erseqqinnerusumik isumaqatigiissutigineqartumi alapernaasertitaasutut peqataasinnaanera tamatumunnga peqatigitillugu neqeroorutigaa, tamannalu kissaatigineqarpat ilisimateqqullugu. Tassunga atatillugu naalackersuisoqarfimmit aqutsisoqarfimmiillu tusagaqanngilanga.

Palleq najugaqartullu pillugit allakkatigut paasissutissat assigiinngitsut misissuineq sioqqullugu Pallermit tiguakka.

Pallermi pisortaqatigiit misissuiartortunit oqaloqatigineqarput. Pisortaqatigiit tassaasut pisortaq aamma immikkoortortaqarfinni aqutsisut marluusut. Tamatuma saniatigut misissuiartortunit sulisoq ataaseq oqaloqatigineqarluni. Najugaqartunit ilaqutaasuniilluunniit nalunaartoqarsimangilaq misissuiartortunik oqaloqatiginninniartunik.

Pallerup initai misissuiartortunit aammattaaq misissorneqarput.

3. Palleq pillugu ataatsimut oqaatigiumasat

Palleq tassaavoq inersimasunut tarnimikkut ineriartornermikkut innarluuteqartunut qanimut ikiorneqarnissamik aamma ikorfartorneqarnissamik pisariaqartitsisunut namminersorlutik oqartussat pigisaannik nuna tamakkerlugu ulloq unnuarlu neqeroorutit.

Palleq immikkoortorta qarfinnut marlunnut avitaavoq, najugaqartunut 10-nut inissaqarpoq. Immikkoortorta qarfiit tamarmik immikkut 5-inut inissaqarput. Misissuinerup nalaani inissaateqartoqanngilaq. Illu marlunnik quleriiuvoq. Qullermi ineeqqat 10-ullutik. Misissuinerup pinerata nalaani immikkoortorta qarfiup aappaani annertuumik imermik ajoqusersimaneq pissutigalugu iluarsaassisoqarpoq. Taamaattumik najugaqartut sisamat utaqqiisaagalartumik attartukkami inissinneqarsimapput. Tassunga atatillugu najugaqartoq ataaseq allermi ineeqqat ilaannut nuutivinneqarsimalluni timimigut innarluuteqarnermigut ajorsiarturnera pissutigalugu. Kisiannili ataani najugaqartoq qulaani uffartussaasarluni, ataani uffarsinnaaneq periarfissaanngimmat.

Palleq inissisimavoq illumi pisoqaasumi, siusinnerusukkut nalinginnaasumik inissiat attartortinneqartartuusimallutik. Najugaqartut siulliit 2003-mi isertersimapput. Kommuneqarfik Sermersuumit illu pigineqartoq Pallermut attartortitaalluni. Silataaniit illu aserfallassimaqisoq takuneqarsinnaavoq.

Tamatuma saniatigut Palleq illumi sanilerisaminni inissiamik attartorsimavoq. Inissiaq taanna najugaqartunut ornittakkatut atoqarneqarpoq. Ulluinnarni assigiinngitsunik sammisaqartitsisinnaaneq periarfissaalluni.

Pisortaqatigiinniit oqaatigineqarpoq illu masarsummi sananeqarsimasoq, illu equngavoq, piffinnilu assigiinngitsuni aatsanganertaqartiterluni kiisalu oqoqarluni. Annertuumik imermik ajoqusersimanera pissutigalugu ineeqqat arlallit aamma pisortaqatigiit allaffii marluk iluarsarneqarneri ingerlanneqarput.

4. Ombudsmandip pingaarnertut naliliinera

Pingaarnertut paasisara unaavoq najugaqartut sulisunut toqqissisimanerat aamma Pallermi najugaqarnertik nuannarimmassuk, kiisalu aamma sulisunit eqqumaffigineqarmat najugaqartut pisariaqartitaat.

Najugaqartut inaat namminneerlutik pigisaannik pisatsersugaallutik. Iersimaartarfik nerisarfillu najoruminartuulluni angerlarsimaffippalaarluni

iikkani assialersugaalluni aamma najugaqartut Pallermiit angalaar-
tarnerminni assinginik.

Aamma paasisama ilagaat najugaqartut amerlanerit Pallerup ornittagaani
peqataasartut, tassani sammisaqarnissami assassornissamilu periarfissat as-
sigiinngitsuupput. Najugaqartut qaqqanut pisuttuarterput, aallaqataasarlutik,
eqalunniarlutik, aavarlutik, nuniallutik illoqarfimmilu sammisassanut assigi-
inngitsunut peqataasarlutik.

Pissutsit arlallit oqaaseqaateqarnissannut pissutissaqalersippaanga. Taakku
tulliuttuni imm. 5-imit 14-imut allaaserineqarput.

5. Sullinniakkat avataasigut najugaqartut

5.1. Pallermiit paasissutissiineq

Misissuiartornissaq sioqqullugu Pallermiit allakkiamik tigusaqarpunga, tassani
ilaatigut allaaserineqarpoq Pallermi najugaqartut ilaannik unamminar-
toqarnera pillugu. Pisortaqatigiit uannut allakkatigut oqatigivaat, naju-
gaqartoq april 2015-imi Pallermut inissinneqarsimasoq, aammalu naju-
gaqartoq pinerluttunik isumaginnittoqarfimmit nakkutigisaasoq. 2018-mi
najugaqartoq eqqaartuunneqarpoq allamut inissitassanngortinneqarluni.
Najugaqartorli suli nuussimangilaq suli inissaanik nassaarunneqarsiman-
ngimmat. Pisortaqatigiinnit aamma oqaatigineqarpoq, najugaqartoq naju-
gaqatigisaminit toqqissisimassutigineqanngitsoq, sulisullu nukippassuit
aamma atorlugit naapertuutinngitsumik pisoqarsinnaanera pinaveersi-
matinniartaraat.

Misissuinerup nalaani pisortaqatigiit aamma Pallermi najugaqartoq alla
eqqaavaat, taassuma timimigut innarluuteqarnermigut ajorseriaate-
qarsimanera pissutigalugu sullinniakkanut naleqqukkunnaarsimasoq. Naju-
gaqartoq 2004-mi sullinniakkanut naleqquttuusimavoq. Qaratsamigut pis-
suteqartumik nukillaartuunera ajorseriarsimavoq taamaalilluni najugaqartup
timimi atornissaatigut piginnaanikillisimalluni.

Najugaqartup timimigut innarluuteqarnerata najugaqartup Pallermi najugaqarnera unamminartunngortippaa, paaqqinnittarfiup ilusilersugaanera pisutigalugu. Ineeqqat uffarfiillu qalianiipput, majuartarfiit amitsut napparingajattut qipisuusat majuarfigineqartussaammata. Isersimaartarfiknerisarfillu ataaniipput. Najugaqartoq ataanut nuuttariaqarsimavoq maanakkullu ineeraqarluni allaffittut atorneqarnikuusumi, taannalu qaliani ineeqqamit mikinerulluni. Sulisullu ikiuuttariaqartarput majuartarfikkut kivi-pajaarlugu majuuttariaqartarlugu najugaqartoq uffarniaraangat, ataani uffarfeqanngimmat. Najugaqartumut aamma sulisunut tamanna ilungersunartuulluni.

5.2. Inuup innarluutillip pisariaqartitai naapertorlugit najugaqarnerani suli naammassinnittoqarsinnaanera pillugu nakkutillineq

Kommunimi angerlarsimaffigisami kommunalbestyrelsip pisussaaffigivaa inummut innarluutilimmut neqeroorummiittumut, inummut sammititamik angerlarsimaffigisami najugaqarnerani nakkutilliinissaq, tassunga ilanngullugu ulloq unnuarlu neqeroorut. Nakkutilliinermut ilaatillugu, najugaqarfissatut neqeroorummiinnermi inuup timikkut, tarnikkut inooqatigiinnikkullu pisariaqartitai suli naammassineqarsimanersut kommunalbestyrelsip qulakkiissavaa. Tamanna ersersinneqarpoq Inatsisartut Inatsisaanni nr. 13 12. juli 2019-meersumi § 62, imm. 1-imi, inunnut innarluutilinnut ikiorsiisarneq pillugu kingorna allannguuteqartumi (matuma kingorna Inatsisartut inunnut innarluutilinnut inatsisaat).

Ulloq unnuarlu neqeroorutip kommunalbestyrelsip nakkutiginninneranut atugassamik kommunalbestyrelsi nalunaarfigissavaa iliuusissatut pilersaarut malillugu ineriartornissamut pilersaarummut naleqqiullugit, killiffinnut nalunaarusiatut ilusilimmik, ulloq unnuarlu neqeroorutip kommunalbestyrelse ilisimatissavaa. Tamanna ersersinneqarpoq inunnut innarluutilinnut inatsimmi § 28, imm. 1.

Qitiusumik inissiinissamut innersuussisarfirmik Naalakkersuisut ingerlatsisuupput. Tamanna ersersinneqarpoq Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut inatsimmi § 10, imm. 1-imi. Taamaalillutik inissiinerit

tamarmik ulloq unnuarlu neqeroorutini Naalackersuisut pilersitaanni qitiusu- mit qulakkeerneqarpoq ulloq unnuarlu neqerooruteqarfiusuni isumalluutit pitsaanerpaaffianiitinneqarnissaa aamma qulakkeerniarlugu eqqortumik in- nuttaasup ulloq unnuarlu neqeroorutaasumut inissinneqarnissaa. Periusiuvoq Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik tamatumingga isumaginnittuusarluni.

5.3. Uanga naliliinera

Najugaqartoq timikkut ajornerulersumik innarluutilik

Nalunaarusiaagallartoq tunngavigalugu naalackersuisoqarfimmit paasis- utigineqarpoq, manna init quleriit allersaanni uffarfimmi kuutsitsilluni uffarfik ikkussorneqartoq, taamaalilluni najugaqartoq qaliani uffartariaqarun- naartoq.

Naalackersuisoqarfiup oqaaseqaatai tusaatissatut tiguakka allamillu iliuuse- qaqqissanngilanga.

Najugaqartoq, pinerluuteqarsimasunik isumaginnittoqarfimminngaanniit nak- kutigineqartoq

Oqaatigivara uanga pisarialimmik paasisimasaliunnginnama naliliinissannut, najugaqartoq neqeroorummi eqqortumik inissisimanersoq. Taamaattumik najugaqartup Pallermi inissisimanagera pillugu apeqqutit immikkut suliasatut immikkoortissimavakka.

Immikkoortortamut tassunga atatillugu allamik iliuuseqaqqissanngilanga.

6. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip tunniunneqarnera aam- ma pissaanermik atuinermi najoqqutassat

6.1. Pallermiit paasissutissat

Misissuinissaq sioqqullugu Palleq qinnuigaara Pallermi najugaqartunut pissaanermik atuinermi najoqqutassianik nasseqqullunga. Tamanna naleqqussaavigineqarpoq Inatsisartut inatsisaatigut nr. 8 20. juni 2022-mi isumaginninnermik suliasaqarfimmi pissaanermik atuneq (matuma kingor- natigut pissaanermik atuinermi inatsit). Misissuinerup ingerlanerani pisort- aqatigiinnit oqaatigineqarpoq Palleq pissaanermik atuneq pillugu najoqqutas- siortoqarsimangitsoq.

Aamma pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq sulisut qaqtuguinnaq pissaanermik atuisartut, kingullermillu pissaanermik atuisoqarsimasoq februarimi imaluunniit martsimi 2023.

Pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq, siusinnerusukkut pisortaqatigiit sulisunik atorfinitsitsinnermut atatillugu sulisumut pissaanermik atuineq pillugu inatsit tunniunneqartarsimasoq, taamaaliussaarnikuuppulli.

Aamma pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq sulisunut erseqqissakkamik ilitsorsuummik suliaqartoqarsimasoq pissaanermik atuineq pillugu immer-sugassaq qanoq immersorneqartassanersoq.

Misissuinermi pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik ukiut 3-4-t matuma siornatigut tikeraartigisimallugu, tassani sulisut pissaanermik atuinermik inatsit pillugu ilinniartitsivigineqarsimasut, maannakkuugallartorlu pikkorisaaanernik nutaanik pilersaaruteqartoqanngitsoq.

Pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq tulliani majip naanerani sulisuni ataatsimeeqqilerunik pissaanermik atuineq pillugu inatsit qaqqinneqassasoq, aamma ilitsersuummik utaqqisaqarsimallutik. Pisortaqatigiinnit aamma oqaatigineqarpoq 2022-mi pissaanermik atuineq pillugu inatsimmut ilitsersuutitut oqaatigineqarsinnaasumik tigusaqarsimallutik. Misissu-ereernerup kingornatigut ilitsersuutip assilineqarneranik tigu-saqarnikuuvunga, taanna power point slides-itut / ilinniartitsisinermi atortus-satut isikkoqarneruvoq assitalersugaq.

Pisortaqatigiit misissuinermit atatillugu tikeraarnitsinni uannut oqaatigivaat maannakkut pisortaqatigiinnit sulisunut tamanut pissaanermik atuineq pillugu inatsit tunniunneqarsimasoq, sulisut paarlattaasartut ilanngullugit, aamma atsiornermik allattuisoqassasoq inatsimmik atuarsimasunut.

6.2. Pissaanermik atuineq pillugu inatsisip assilineqarnerata tunniunneqarnera aamma ilitsersuineq

Najugaqartunut pissaanermik atuinissamut periarfissaq naleqqussarnikuuvoq pissaanermik atuinissaq pillugu inatsimmi. Ilimanangilaq Pallermi najugaqartut tamakkerlutik pissaanermik atuineq pillugu inatsimmut ilaatinneqarneri. Pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi inuit pineqartut tassaapput 18-inik sinnerlugilluunniit ukiullit, imarivaalu taamaallaat pissaanermik atuisoqarsinnaasoq inunnut annertuumik ataavartumik tarnimigut pisinnaasai apparsimappata, aamma ulloq unnuarlu paaqqinniffimmut inissinneqarsimappat. Tamanna ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 32-mi.

Pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 1, imm.1-imi ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq pisariaqarluinnartunut killilerneqassasoq. Aamma ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq isumassuinermut isumaginninnikkullu perorsaalluni ikiuunnermut taarsiullugu atorineqanngisaannassasoq.

Tassunga atatillugu pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 2-mi imatut ersersinneqarpoq:

§ 2. Inatsisartut inatsisaanni matumani ilaatinneqartuni ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni, najugaqarfinni illersugaasuni, ulloq unnuarlu neqeroorutini aamma utoqqarnik paaqqinniffinni, Inatsisartut inatsisaata massuma assilillugu sanaqqinneqarneranik sulisut tamarmik tigusissapput taassumalu imarisai pillugit ilitersuunneqassallutik. Sulisup tigusinini imarisaanillu ilitersuunneqarnini pillugit uppersaammik allaganngorlugu atsiusaaq.

Imm. 2. Inatsisartut inatsisaata massuma assilillugu sanaqqinneqarneranik tunniussinissaq imarisaalu pillugit ilitersuinissaq aqutsisup taassumaluunniit tullersortaata pisussaaffigaa.”

Pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 2-mi oqaaseqaatitaanit ersersinneqarpoq, sulisut tamarmik tigusissapput taassumalu imarisai pillugit ilitersuunneqassallutik taamaalilluni sulisumit paasineqassammata malittarisassat. Taamaattumik sulisoq malittarisassat atornissaannik ilitersorneqassaaq ulloq unnuarlu neqeroorutini paaqqinniffinni ataasiakkaani malittarisassat qanoq atorineqarnissaannut.

Aamma inaarutaasumik ersersinneqarpoq pisortaq imaluunniit taassuma tullersortaata akisussaaffigigaat sulisut sammisami pineqartumi pissaanermik atuneq pillugu inatsimmik ilitsersussallugit. Taamaattorli pisortap tullersortaatalu ilitsersuinissaq sulisunut allanut suliakkiutigisinaallugu.

6.3. Uanga naliliinera

Uanga naliliivunga, pisortaqatiit siusinnerusukkut periususartooq tunngavigalugu kiisalu pisortaqatigiit 2022-mi pissaanernik atuisarneq pillugu inatsimmut ilitsersuummik tigusamikkut ilisimasariaqaraluaaraat, pisortaqatigiit pissaaffeqarnerat pissaanermik atuneq pillugu inatsit naapertorlugu pissaaffeqarnertik sulisunut tamanut pissaanernik atuisarneq pillugu inatsisip assilineqarnera tunniutissallugu.

Taamatullu aamma naliliivunga, pisortaqatigiit ilitsersuinissaq qulaani oqaatigineqartoq tunngavigalugu, ilisimasariaqaraluaaraat pisortaqatigiit pissaanermik atuneq pillugu inatsit malillugu pissaaffeqaramik pissaanermik atuneq pillugu inatsisip imarisaanik sulisunik ilitsersuisussaatiitaagamik.

Maluginiarpara sulisoqatigiit majip naanerani 2023-mi sulisut ataatsimiinnissaanni qaqqinnarmassuk pissaanermik atuneq pillugu inatsimmi malittarisassat. Aamma allappara pisortaqatigiit sulisunut tamanut pissaanermik atuneq pillugu inatsit tunniunniarmassuk, tassunga ilanngullugit paarlaasartut aamma atsiornernik allattuiniarmata inatsimmik atuarsimasunik.

Tamanna ajunngitsutut isumaqarfigivara.

Uanga naliliivunga tulluartautilugu ulloq unnuarlu neqeroorfiusup iluminni malittarisassaqaqarnissaat pissaanermik atuinissami ulloq unnuarlu neqerooruteqarfiusumi. Taamaalilluni pisortaqatigiinniit qulakkeerneqassamat sulisut qaqukkulluunniit ulloq unnuarlu neqerooruteqarfiumi pissaanermik atuneq pillugu ilisimasassaminnik pissarsisinnaallutillu nutarsaasinnaassammata.

Nalunaarusiaagallartoq tunngavigalugu naalackersuisoqarfimmit oqaatigineqarpoq, pissaanermik atuineq pillugu inatsit pillugu qarasaasiaq atorlugu pikkorissaanissamik pilersaarusiornissaq Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup eqqumaffigigaa. Naalackersuisoqarfik paasissutissiivortaaq Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup ilitsersuummik immersugassanillu suliaqartut, kiisalu tamanna suliaqarfik, suliaqarfiit allanngornerisa kingunerani Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Suliffeqarnermut Nunamilu Namminermi Pissutsinut Naalackersuisoqarfimmut nuunneqartut. Naalackersuisoqarfik paasissutissiivortaaq pissaanermik atuinermut malittarisassanik suliaqarnernut atatillugu Isumaginninnermi Aqutsisoqarfiup ulloq unnuarlu neqeroorutit tamarmik tapersorsorniarai.

Saniatigut naalackersuisoqarfik paasissutissiivoq Palleq ilitsersuummik immikkoortortatut mappersakkamik ilitsersuummik suliaqartoqarsimasoq sulisullu tamaasa pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmik tunineqarsimasut, kiisalu sulilersunut nutaanut mappersagaq innersuunneqartassasoq atuarneqartassammat.

Pallermi paasissutissiissutigineqartut tunngavigalugit pissaanermik atuineq pillugu inatsimmik sulisunut tamanut tunniussaq pillugu aamma tamatuminnga tigusaqarnermut atsiorderinik tigusaqarnissaq pillugit allamik iliuseqassanngilanga.

Isorisarialittut isumaqarfigivara Pallerup naammattumik eqqumaffigisimangimmagit pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi aalajangersakkat makkuusut:

- Pissaanermik atuineq pillugu inatsisip sammisap iluani sulisunik ilitsersuineq, sulisut suliaassarisaat, taamaalillutik sulisut paasissammassuk Pallermi malittarisassat qanoq atorneqassanersut.

- Sulisut atsiortussaataanerat imarisaanik ilitsersorneqarsimanermut.

Inassuteqarpunga Pallermiit qulakkeerneaqqullugu sulisut tamarmik pissaanermik atuineq pillugu inatsimmik ilitsersorneqassasut tamannalu atsiorlugu.

Saniatigut naalackersuisoqarfiup oqaaseqaatai tusaatissatut tiguakka.

7. Pissaanermik atuinermik nalunaarsuisarnek nalunaarutiginnittarnerlu

7.1. Pallermiit paasissutissiineq

Misissuiartornissaq sioqqullugu Pallermiit allattukkanik tigusaqarpunga paaqqinnittarfik aamma najugaqartut pillugit.

Pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq pissaanermik atuisarnerit pillugit nalunaarutiginnittarnerit kisitsisaatigineqanngitsut, taakkua qarasaasiakkut nassiunneqartarsimapput, nassiunneqartartulli e-mailit 20. juni 2022-mi nanoq.gl ajutoornera sioqqullugu takuneqarsinnaasimangillat.

2022-mi nalunaarutiginninnernik imaqartunik tigusaqarpunga: pissaanermik atuineq pillugu nalunaarutiginninnerit marluk aamma sulisut tungaannut timikkut tarnikkullu nakuuserneq. 2023-mut nalunaarutiginninneq sulisumut timikkut tarnikkullu nakuuserneq ataaseq aamma immersukkat marluk "sulisunut atatillugu pisimasut ilungersunartut".

Misissuinerup ingerlanerani pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq sulisut ataatsimiitinneqarnerit tamaasa qaqqinneqartarmat sulisut pissaanermik atuineq pillugu taamaattoqarsimappallu nalunaarutiginnittarnerissaq. Aamma pisortaqati-giinniit oqaatigineqarpoq sulisut piffissaqarfigisimangippassuk immersugassami oqaatsimik eqqaamassutissamik allattoqartassasoq. Sulisunut immersugassat assigiinngitsut takutinneqartarput pisortaqatigiinniillu sulisut isiginnaartinneqartarput immersugassat qanoq immersorneqassanersut.

Pisortaqatigiinniit oqaatigineqarpoq pissaanermik atuineq pillugu immersugassat sapinngisamik sukkanerpaamik Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmut nassiunneqassasut, kisianni kommunimut sumi-iffisamuunngitsoq aamma innuttaaffisamuunngitsoq. Aamma pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmit Pallermut oqaatigineqarsimasoq ajorinagu immersugassat Isumaginninnermi Aqutsisoqarfiup sapaatip akunnerata ataatsip iluani tigusinnaagunikkit.

7.2. Pissaanermik atuineq pillugu inatsit nalunaarsuisarnek nalunaarutiginnittarnerlu pillugit

Najugaqatigiiffimmiit pissaanermik atuineq qanorluunniit ittoq nalunaarsorneqassaaq kommunimi sumiiffigisami kommunalbestyrelsimut, kommunimullu najugaqarfigisamut aamma Naalakkersuisunut. Tamanna ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 48, imm. 1-imi. Aalajangersakkap oqaaseqaatitaanit ilaatigut ersersinneqarpoq, aalajangersakkamit qulakkeerneqarluni pisortat akuutinneqartut paasitinneqassasut pissaanermik atuisoqarsimappat. Najugaqatigiiffik nalunaarsuinaruni nalunaarutiginninniarunilu taava najugaqatigiiffiup immersugassat immikkut ittut atussavai Naalakkersui-sunit suliarineqarsimasut. Tamanna ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 48, imm. 2-mi.

Siumut akuerisamik pissaanermik atuineq pillugu pisinnaatitsissummik peqanngippat, nalunaarsuineq erngerluni pissaaq aamma akuliunnerup pinerata aqaguani kingusinnerpaamik pissalluni. Tamanna ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 49, imm. 1-imi. Nalunaarutiginninneq erngerluni pissaaq aamma akuliunnerup pineraniit ullut pingasut qaangiutsinnagit kommunimi sumiiffigisap kommunalbestyrelsianut, kommunimut najugaqarfigisami aamma Naalakkersuisunut. Tamanna ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 49, imm. 2-mi.

Nalunaarsuineq erngerluni pissaaq aamma akuliunnerup pinerata aqaguani kingusinnerpaamik pissalluni ima pisoqartillugu, tigummimminninnermi, inuttut eqqiluisaarnertigut pisoqartillugu, ujatsiutunik annoraaminernik atuinermi, systeminik kalerrisaarutitik systeminillu sumiiffisiutitik inunnut ataasiakkaanut atugassanik atuinermi, matunik ammaassutitik immikkut ittunik atuinermi aamma najukkamit anitsaaliugaanermi. Tamanna ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 50, imm. 1-imi. Suliniutit nalunaarsorneqarsimasut kommunimut najugaqarfigisamut, kommunimut Naalakkersuisunullu qaammatikkaarlugit nalunaarutigineqartassapput. Tamanna ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 50, imm. 2-mi.

7.3. Uanga naliliinera

Uanga naliliivunga Pallermi pisortaqatigiit naammattumik ilisimasaqarfiginngikkaat pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi aalajangersakkat, pissaanermik atuineq pillugu nalunaarutiginnittarnissaq aamma kommunimut najugaqarfigisamut, kommunimut Naalakkersuisut saniatigut aamma pisartussaammat (periuseq malillugu Isumaginninnermi Aqutsisoqarfimmut).

Nalunaarusiaagallartoq tunngavigalugu naalakkersuisoqarfimmit paasisutissiisutigineqarpoq, pissaanermik atuineq pillugu nalunaarutiginnittoqartillugu Palliup aamma nalunaarusiutaasoq kommunemut ingerlateqqitaraa. Naalakkersuisoqarfiup ilanngullugu paasisutissiisutigaa, Pallermi pissaanermik atuineq siornaniit naleqqiullugu annikinnerusoq, sapinngisamik nalugaqartut sulisullu ataqqe qatigiillutik suleqatigiimmata. Naalakkersuisoqarfiup inaarutaasumik paasisutigaa, Pallermi aqutsisut ingerlaartumik sulisut eqqaatittuarai pissaanermik atuisoqartillugu nalunaarusiortoqartassa-soq.

Naalakkersuisoqarfiup nalunaarutiginnittarnerit pillugit paasisutissiutigaa, Pallermiit nalunaarusiat nassiunneqarsimasut tamarmik Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup takussutissaatigai. Naalakkersuisoqarfiup paasisutissiutigaa, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup Pallermit erseqqissaatigerusukkaa pissaanermik atuineq pillugu nalunaarusiat najugaqarfigisami angerlarsimafimmilu kommunenut aamma nassiunneqartassasut. Aammattaaq naalakkersuisoqarfiup paasisutissiutigaa, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup Pallermit erseqqissaatigerusukkaa pissaanermik atuineq pillugu nalunaarsuinnermut piffissarititaasoq ullut pingasuusut.

Ajuusaarnartuutippara pissaanermik atuineq pillugu nalunaarutiginninnerit pisarsimasut Isumaginninnermi Aqutsisoqarfimmut nassiunneqarsimasut maannakkut Pallermiit qarasaasiatigut nanoq.gl atorlugu ajutoornerup kingorna 2022-mi iserfigineqarsinnaanngimmata.

Isornartutut isumaqarfigivara Pallermiit kommuni aamma kommuni najugarisaq paasisutissiiffigisimanngimmagit pissaanermik atuisarsimaneq pillugu,

tamanikkut Pallermit Isumaginninnermi Aqutsisoqarfimmut nalunaarutigisarsimammattigit.

Naalackersuisoqarfiup oqaaseqaatai tusaatissatut tiguakka allamillu iliuseqaqqissanngilanga.

8. Ineriartortitsinissamut pilersaarutit

8.1. Pallermit paasissutissat

Misissuiartornissaq sioqqullugu Pallermit tiguakka allattugaatit takussutissat najugaqarfimmut ineqartunullu tunngasut. Tassannga ersersinneqarput ineqartunit quliusunit innunnt arfineq pingasunut ineriartortitsinissamut pilersaarutit.

Najugaqartunut pingasunut oqaatigineqarpoq ineriartortitsinissami pilersaarutip atuuffia ukioq ataaseq sinnerlugu qaangiunnikoq. Najugaqartunut marlunnt ineriartortitsinissami pilersaarutip atuuffia ukiut pingasut sinnerlugu qaangiunnikoq. Najugaqartunut marlunnt ineriartortitsinissami pilersaarutip atuuffia ukiut sisamat sinnerlugit qaangiunnikoq. Takussutissiami najugaqartunit arfineq pingasuusuni ataaseq ineriartortitsinissamut pilersaarusiortifigineqarsimangilaq.

Najugaqartunit quliusunit taakkunannga ineriartortitsinissamut pilersaarusiortit paasissutissanik innunnt marlunnt tigusaqanngilanga.

8.2. Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut inatsit.

Ulloq unnuarlu neqeroorutit kommunit iliussissatut pilersaarutaat aallaavigalugit ineriartortitsinissamik pilersaarusiortit tamanna ersersinneqarpoq Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersumi § 27, imm. 1-imi.

Ulloq unnuarlu neqeroorut inummut innarluutilimmut iliussissanut pilersaarut aallaavigalugu, ulloq unnuarlu neqeroorummi najugaqarnerup aallartinneraniit kingusinnerpaamik qaammatit 3-t qaangiunneranni suliarineqassaaq. Tamatumalu kingorna ukiumut minnerpaamik 1-eriarluni, ineriartortitsinermut pilersaarummik suliaqartassaaq.

Ineriartortitsinissamut pilersaarummi, iliuusissanut pilersaarummi siunertaa-
sut aamma ulloq unnuarlu neqeroorummii-titsinermi anguniakkat aallaaviga-
lugit, perorsaanikkut suliaqarneq, iliuusissanut pilersaarummi anguniakkat
anguneqarnissaannik qulakkeerinnittussat, nassuiarneqassapput. Tamanna
ersersinneqarpoq Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut inatsimmi §
27, imm. 1, uniffiit aappaanni.

Aalajangersakkap oqaaseqaatitaani ilaatigut ersersinneqarpoq iliuusissanut
pilersaarutit aallaavigalugit ineriartornissamut pilersaarutit allaganngorlugit
ulloq unnuarlu neqeroorutip suliarissavai, taakkunanilu imaritinneqartunut
ilaatinneqarput ilinniartinneqarnissamik neqeroorutit, ilinniagaqarnissamik
neqeroorutit matumani suliffiit illersugaasut ilanngullugit, aamma sam-
misaqartinneqarnissaannut aamma katerisimaaqateqartinneqarnissaannut
neqeroorutit. Tamakkua saniatigut ineriartortitsinissami pilersaarut ima-
qartinneqassalluni perorsaanermik periaatsit paaqqinninnermilu atorneqartut
taaneqarnerat, tapersersuineramik suliniutissat toqqarneqarneranni inuup in-
narluutillip qanoq akuutinneqarnerata allaaserineqarnera. Naggataatigullu in-
eriartortitsinermi pilersaarut imaqassalluni tapersersuineramik suliniutini
aallartinneqartuni anguniakkat, matumani suliap ingerlaneranut piffissalius-
samullu sinaakkusiussat ilanngullugit. Tamanna er-sersinneqarpoq Inuit In-
narluutillit Tapersersorneqarnissaannut nalunaarummi nr. 29, 7. august
2020-meersumi § 2, imm. 1-imi.

Kommunalbestyrelsi akisussaasuvoq iliuusissanik pilersaarusionermik
suliaqarnissamut. Tamanna ersersinneqarpoq inuit innarluutillit tapers-
ersorneqarnissaannut inatsimmi § 26-mi.

8.3. Uanga naliliinera

Najugaqartuni arlaannaalluunniit iliuusissatut pilersaarusionerfigineqarsiman-
ngilaq ukioq ataaseq ataallugu pisoqaassusilimmik.

Palleq pisussaaffeqartuuvoq qulakkerinniffigissallugu ineriartortitsinermi
pilersaarutit suliarissallugit. Kommunalbestyrelsillu akisussaaffigalugu iliuu-
sissatut pilersaarutit suliarinissaat.

Palleq ineriartortitsinermi pilersaarutikkut anguniakkat iliuusissatut pilersaarummi najugaqartoq pillugu qulakkeerinninnissaq.

Najugaqartoq innarluutilik pisinnaatitaaffeqarpoq iliuusissatut pilersaarusiorfigineqarnissamik, aamma pisinnaatitaaffigivaa ineriartortitsinissamut pilersaarusiorfigineqarnissamik.

Nalunaarusiaagallartoq tunngavigalugu naalackersuisoqarfimmit paasisutigineqarpoq, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup najugaqartunut tamanut ineriartortitsinnermut pilersaarutit tigugai. Naalackersuisoqarfimmit paasisutigineqarportaaq ineriartortitsinnermut pilersaarummik suliaqarneq pillugu piffissarititaasunik eqquutsitsisarnissaq Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik aamma ukkataqartoq.

Naalackersuisoqarfiup oqaaseqaatai tusaatissatut tiguakka.

Ugguarnartutulli isumaqarfigivara Palleq ineriartortitsinissamut pilersaarummik peqanngitsoq.

Inassuteqarpunga Palleq najugaqartut ataasiakkaarlugit ineriartortitsinissamut pilersaarusiorfiginnissutai pigissagai, taamaalilluni ineriartortitsinissamut pilersaarusiata Palliup najugaqartut suleqatigalugit atorpeqarsinnaaniassammata, taamaalillugillu ineriartortitsinissamut pilersaarusiarineqartusar najugaqartup tapersersorneqarnissaanut naapertuunnissaat isumannaarniassammata.

9. Pujortartarneq pillugu politikki

9.1. Pallermiit paasissutissiineq

Misissuinerup nalaani pisortaqaatigiinnit oqaatigineqarpoq, najugaqartut oqaluttuuttarlugit ineeqqani pujortaqqusaannginneranik, kisiannili silami pujortartoqarsinnaasoq. Siusinnerusukkat najugaqartut ineeqqaminni pujortartarsimapput sakkortuumik tipeqartumik.

Pisortaqatigiit ilanngullugu oqaatigivaat pisortaqatigiinnit ilisimaarineqartoq inatsisit malillugit najugaqartut ineeqqaminni pujortaqquusaasut.

Pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq siusinnerusukkut najugaqartut ineeraanni ikuallattoornissamut kalerrisaaruteqarnikuusimasoq, kisianni najugaqartunit ikuallattoornissamut kalerrisaarutit peerneqartarsimasut.

Pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq sulisunut pujortartarneq pillugu malit-tarisassaartoq. Sulisut silami pujortarsinnaapput.

9.2. Pujortartarneq pillugu inatsit

Maluginiarpara Pujortartarnermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 15, 26. maj 2010-meersumi § 2, imm. 1-mi nr. 4 (matuma kingorna pujortartarneq pillugu inatsit) ersersinneqarmat inatsit atuutsinne-qarmat Ilinniarfinni, meeqqanik paaqqinniffinni, matumani meeqqanik paaqqinnittarfinni ulluunerani paarsisartut ilanngullugit eqqarsaatigalugit, kiisalu ulloq unnuarlu paaqqinniffinni (manna ulloq unnuarlu neqeroorummik taaneqartoq), angerlarsimaffinni paaqqinniffiusuni, ilinniartut inaanni aamma paaqqutarinniffittullu sanilliunneqarsinnaasuni.

Pujortarneq pillugu inatsit aalajangersakkanik imaqarpoq najugaqartut nam-minneq ineeraanni inersimsunut ulloq unnuarlu angerlarsimaffinni:

§ 5. Paaqqutarinniffittut angerlarsimaffinni, ulloq unnuarlu paaqqinniffinni, najugaqarfissatut neqeroorutini, ilinniartut ineqarfiini assigisaannilu inunnit 18-it sinnerlugit ukiulinnit arlalinnit najuqarfigineqarnerusuni nammineris-amik angerlarsimaffittut atuuttuni najugaqartut ataasiakkaat 18-it sinnerlu-git ukiullit ineeqqami inissiamiluunniit angerlarsimaffittut najugaqarfigis-aminni pujortarsinnaapput.

Imm. 2. Paaqqinniffik paaqqinniffimmi sulisut najugaqartullu allat pu-jortanngikkaluarlutik tupap pujuanik najuussuinissaannut illersorniarlugit sunniuteqarluartunik suliniuteqassaaq. Paaqqinniffiup najugaqartut peqqusinnaavai sulisut ineeqqami inissiamiluunniit namminerisatut anger-larsimaffittut atuuttumi isersimatillugit pujortartaqqunagit.”

Pujortarnek pillugu inatsisip taamaalilluni ammaappaa inuit inersimasut namminnek ineeqqaminni pujortarsinnaasut.

Pujortarnek pillugu inatsimmi § 5, imm. 2-mi ilaatigut ersersinneqarpoq, pisoratqatigiinnit qulakkeerneqassasoq sulisut najugaqartullu pujortanngikka-luarlutik tupap pujuanik najuussuinissaannut illersorneqassasut kiisalu:

“Sukumiisunik qulakkeerinermit tunngatillugu pisuni ataasiakkaani nalili-ineq apeqqutaavoq. Ineeraq namminerisamilluunniit inigisaq pujortarfiusoq sullissiviup iluani init allat eqqarsaatigalugit soorunami matuneqarsinnaasuusaaq. Tamatuma saniatigut ineeqqat ataasiakkaat pujorta-reernerup kingornatigut silaannarissarneqartassasut suliffeqarfiup peqqu-sissutigisinnaavaa.

Sulisut najugaqartullu sinnerisa illersorneqarnissaat qulakkeerniarlugu an-nertunerusumik suliniuteqartoqarnissaa pisariaqartinneqarpat inini ataasiak-kaani pisariaqarneratut annertutigisumik silaannarissarfilersuisoqarsinnaa-voq.

Pujortartut pujuannik najuussuineq pinaveersaartinniarlugu sukumiisumik qulakkeerisoqarnissaanik aalajangiinermi sullissiviup pisor-taasa sulisut, isu-mannaallisaanermilu suliniaqatigiinnik pilersit-sisoqarsimappat, taakku ilaa-tissavaat.”

9.3. Uanga naliliinera

Paasilluinnaqqissaarpara ineqartut ineeqqaminni pujortartarnerannut ata-tillugu tipimiusoqartarnera.

Taamatuttaa q paasilluarpara ikuallattoqalernissaanut aallerinaateqarnera najugaqartunut akuerisaarnermi ineeqqami pujortarnissaannut, taakkualu ikuallattoornissamut kalerrisaarutinik piiasarnerat.

Imatut naliliivunga inatsimmik tunngaveqartumik periutsip malitsigaa naju-gaqartut nammineerlutik aalajangiisinnaatitaanerat, aamma taama anner-tutigisumik akiuliunneq soorlu ineqartut iniminni pujortarsinnaatitaatinnagit

ersarissumik aamma qularnaatsumik inatsisitigut tunngaveqartariaqarpoq. Inatsisitigut tunngavissaq taamaattoq pigineqanngilaq.

Nalunaarusiaagallartoq una tunngavigalugu naalackersuisoqarfimmit oqaatigineqarpoq, Isumaginninnermi Aqutsisoqarfimmit Pallermi pisortaqatigiit ilisimatinneqassasut, najugaqartut namminneq ineeqqamiinni pujortarsinnaanerannik periarfissamik paasitinneqarnissaannik. Aamma Naalackersuisoqarfimmit oqaatigineqarpoq ineeqqani silaannarissarfeqarnerup aaqqiivigineqarnissaa pisariaqartoq, taamaalillutik allat putsumik najuussuissanngimmata. Naalackersuisoqarfimmittaaq oqaatigineqarpoq ikuallattuulernissamut putsumut kalerrisaarutininik ikkussisoqassasoq.

Imatut paasivara, pisortaqatigiit kissaatigisimannigikkaat najugaqartut oqarfigissallugit ineeqqaminni pujortarsinnaanerannik. Tamanna assuarnartutut isigivara.

Naalackersuisoqarfiup oqaaseqaatai tusaatissatut tiguakka allamillu iliuuseqaqqissanngilanga.

10. Najugaqartut aningaasatigut aqunneqarnerat

10.1 Pallermit paasissutissat

Misissuinnermi pisortaqatigiinnit oqatigineqarpoq, najugaqartunut namminneerlutik aningaasatigut aqutsisinnaanngitsunut pisortaqatigiit aningaasatigut aqutsisuusut. Najugaqartut pingasut namminneerlutik Akiliuteqarput nammineerlutillu niuerniartarlutik.

Pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq najugaqartut allaganngorlugit isumaqatigiissusiorfigineqarsimannngitsut aningaasatigut aqunneqarnissaat pillugu. Pisortap oqaatigivaa maannamut ingerlaaseq sulileramili ingerlalluarsi-masoq.

Pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq nalinnginnaasumik ima pisoqartartoq, najugaqartut sapaatip akunneranut ataasiarlutik niuerniartartut Akiliumminnik imaluunniit aningaasanik tigorianaannarnik akiliillutik. Najugaqartut

sapaatip akunneranut ataasiarlutik aningaasanik tigorianaannarnik tunineqartarput, nalinnginnaasumik 200 kr.-it tungaanut imminut savannissamut atortunut mamakujuttunut assigisaanulluunniit pisissutissanik. Najugaqartut killilersorneqaratik aningaasaatik atorlugit imigassanik aalakoornartulinnik aamma cigaretsinik pisisinnaapput namminneq kissaatigigunikku.

Taakkua saniatigut najugaqartut aningaasanik tigorianaannarnik tunisittarput assersuutigalugu juullilernerani niuffannerni, diskotekini imaluunniit imer-niartarfiliarusukkunik allatulluunniit atorsinnaasaminnik. Najugaqartut isarussanik atorfissaqartitsigunik, isarussat seqinersiutit, atisat, nipilersukkat allanilluunniit, najugaqartut tamakkuninnga pisinissaannut sulisut ikiuuttarput.

Najugaqartut aningaasaataat tigorianaannaat, Akiliutaat aamma pisinermut up-
pernarsaataat aningaasivissuarmi parnaaqgasumi paarineqartarput. Immik-
koortortaqarfiit aqutsisuisa isumagisarpaat pisinermut uppernarsaatit
toqqorneqarnissaat. Taamatullu najugaqartoq qanigisamit aningaasanik tigo-
riaannarnik nassitsissimappat Palleq toqqorsissussisarpoq.

Tamakku saniatigut pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq najugaqartut ar-
laannaalluunniit nakkutiginnittuligaangitsoq.

10.2. Innuttaasut aningaasaqarnerat pillugu aqunneqarnermi na- joqqutassatut tunngavik

Inatsisartut inatsisaat nr. 40, 9. december 2015-imeersoq malillugu si-
usinaartumik pensionisiaqalertarneq (matuma kingorna siusinaartumik pen-
sionisiat) pillugu kingusinnerusukkut allannguutitalik, kommuni peri-
arfissaqarpoq aalaja-ngiisinnanermut siusinaartumik pensionisiat tunniun-
neqartarnerini aqutsinissamik. Tamanna atuuppoq kommuni naliliippat si-
usinaartumik pensionisialik nammineerluni aningaasaqarnerminik nak-
kutiginissinnaangitsoq. Taamaalilluni kommunip qulakkeerinniffigisin-
naavaa siusinaartumik pensionisialik qaqugukkulluunniit aalajangersi-
masumik akiligassat pingaarnerit soorlu inigisamut, innaallagissamut, imer-
mut aamma kiassarnermut akiligassanik akiliisinnaanissaa.

Siusinaartumik pensionisianik aqunneqarnissamik aalajangiineq iliuusaavoq akulerunnerulluni taamaattumillu Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmut naammagittaalliuutigineqarsinnaalluni.

Tamatuma saniatigut sammisami pineqartumi allanik nalimmasaasoqarnikuunngilaq. Taamaalilluni inatsisitigut tunngavissaqanngilaq kommunip aalajangiisinnaanera nalinginnaasumik siusinaartumik pensionisiallit aningaasaqarnerat pillugu nakkutiginninnissamut.

Aallaavittut inuit tamarmik aningaasaqarnertik aqussinnaavaat aamma pissaaffiliussanik isumaqatigiissuteqarnerit. Tamanna tunngavigalugu inuit tamarmik inunntut pisinnaatitsissutinik tunniussaqaarsinnaapput, allap sinnerlutik iliuuseqaarsinnaaneranut. Tamanna nammineq piumassuseq malillugu isumaqatigiissusiornikkut pisarpoq.

Kommuni imaluunniit ulloq unnuarlu neqeroorut isumaqarpata siusinaartumik pensionisialik / najugaqartoq nammineerluni aningaasaqarnerminik aqutsinnaanngitsoq, aamma pineqartoq nammineerluni pisinnaatitsissusiliisinaanngippat imaluunniit aqunneqarnissamik isumaqatigiissusiorsinnaanngippat, periarfissaavoq eqqartuussisoqarfimmut saaffiginnissinnaaneq noqqaassutigalugulu siunnersortissaanik ivertitsisoqarnissaa pillugu. Tamatumalu kingorna nakkutiginnittoq pineqartoq sinnerlugu iliuuseqaarsinnaallisalluni.

Malittarisassanik soqanngilaq qanoq, assersuutigalugu ulloq unnuarlu neqeroorummi sulisup najugaqartoq ikorfartorlugu ikiorsinnaaneraa najugaqartup aningaasatigut aqutsinissaa pillugu, tassunga ilanngullugu Akiliutut / aningaasat tigorianaanaat toqoqqatinneqarnissaat pillugit.

10.3. Uanga naliliinera

Paasivara Pallermi najugaqartut tamarmik siusinaartumik pensionisiaqartusut.

Aamma paasivara najugaqartut arlaannaalluunniit kommuni najugarisaata najugaqartup aningaasaqarnera pillugu aqunneqarnissaanik aalajangiiffigini-kuunngikkaa.

Imaassorivara, najugaqartut arlaannaataluunniit ajornartorsiutiginnikkaa qaammammut akiligassat aalajangersimasut akilernissaat. Taamaattumik isummerfigisimanngilara pisariaqarnera najugaqartunut atatillugu kommunalbestyrelsi isummerfigissaneraa, kommunip najugaqartut aningaasatigut aqutsiffigissanerai.

Uanga paasinninnera imaappoq, najugaqartut ilaasa pisariaqartissinnaagaat aningaasaatimi atornissaannut ikiorneqarnissaq aamma ikorfartorneqarnissaq, tassunga ilaatillugit Akiliutit aamma aningaasat tigoriantat isumannaatsumik inaa-lissimatinneqarneri.

Inuup nammineerluni aningaasaatiminik aqutsisoq piginnaatitsissummik tunniussinniaruni, alla nammineq sinnerluni iliuuseqartillugu, uanga paasinninnera malillugu pisariaqarpoq inuup paasisinnaasariaqaraa inummut sumik piginnaatitsissusiliinerluni.

Uanga naliliivunga Palleq najugaqartunut killilersuinngitsoq namminneq aningaasaatiminnik atuisinnaanerannut atatillugu.

Aamma nalilerpara Palleq najugaqartut aningaasaataannut atatillugu pigisaannik isumannaatsumik toqqorsisartoq.

Isumaginninnermik Aqutsisoqarfiup oqaaseqaatai tusaatissatut tiguakka.

Ataatsikkut naliliivunga ulloq unnuarlu neqeroorummi allatut najugaqatigiffinni sulisut, inuit inersimasut timikkut tarnikkullu piginnaanikinnerusut aamma siunnersortiliiffigineqanngitsuni pisariaqartissinnaagaat najugaqartut pigisaat pillugit malittarisassaqarnissaq. Ilaatigut tamatumani isiginiarneqarluni pinngitsoortinniarlugu innuttaasup aningaasaatimigut annaasaqartinneqannginnissaa imaluunniit atornerluiffigineqannginnissaa,

aamma sulisunut ilisimaneqassammat innuttaasoq qanoq i-lillugu ikiussaneraat aamma ikorfartussaneraat. Minnerunngitsumik qarasaasiatigut assigi-inngitsutigut ineriartornermi pissutsitigut, tassunga ilanngullugit pi-umasaqaataammat MitID-p atorineqarnissaa. Taamaattumik aalajangersimavunga suliaq immikkoortillugu suliariniarlugu, Pallermi najugaqartut paaqqinniffimmut inissinneqarnikummata tarnimikkut ineriartornikkut inarluuteqarnertik pissutigalugu, aammalu najugaqartut siunnersorteqanngimmata.

11. Piffissat pulaarfiusinnaasut

11.1 Pallermit paasissutissat

Pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq najugaqartut pulaartoqaratik eqqissillutik nererusuttartut.

Pisortaqatigiit oqaatigivaat najugaqartut imminnut tukkuffigisinnaasut.

Aamma pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq malittarisassaasoq pulaartut nal. 22 illumiit anereersimassasut. Kisianni tamanna tukkusunut atuutinngilaq.

Pisortaqatigiit oqaatigivaat, najugaqartut pulaartoqarsinnaaneq pillugu immikkut killilersugaanngitsut, aamma najugaqartut qaqutiguinnaq pulaartoqartartut.

Aammattaaq pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq, najugaqartut nuannarisaraat pulaartoqarlutik tassunga ilanngullugu inuuissortoqartillugu.

11.2. Pulaartoqarsinnaatitaaneq

Najugaqartut ataasiakkaarlutik namminneq ineeqqaminni pulaartoqarsinnaatitaapput aamma najugaqarfiup initaani ataatsimoorussani nammineq tamanna kissaatigigunikku. Tamanna ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 44-mi.

Taamaattorli kommunimi najugaqarfigisami kommunalbesyrelse aalajangiisnaavoq pulaartut ilaannut killiliilluni init ataatsimoorfiusartut iserfigi-

neqarsinnaanerannut. Assersuutigalugu pulaarteq najugaqartunut imaluunniit sulisunut nakuuserpat imaluunniit najugaqartunut sulisunulluunniit nakuusernissamik siorasaarippat. Pissutsini erngertumik aamma ingerlaannartumik utaqqinneqarsinnaanngitsumik pisoqartillugu kommunalbestyrelse ingerlaannaq suliarineqarsinnaanissaanut, periarfissaavoq angerlarsimaffiup pulaartoqarnissamik killiliinissamut aalajangiigallarsinnaanera. Aalajangiigallarnarli sapinngisamik piaarnerpaamik kommunalbestyrelsimut akuerisassanngortinneqarluni saqqummiunneqassaaq. Najugaqarfiulli ilaani najugaqartup kisimiilluni atuisuusinnaaffiani qulakkeerneqassaaq. Tamanna ersersinneqarpoq pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi §§ 45-47.

11.3. Uanga naliliinera

Uanga naliliivunga Palleq inatsisitigut tunngavissaqanngitsoq najugaqartut pulaartoqarsinnaanerat nal. 22 killiliiffigissallugu pulaartut tukkusussaangitsut pineqarpata.

Pisortaqatigiit imatut paasivakka piffissat pulaartoqartarnermut malittarisassat atuutinnissat periuutsimi malinneqanngitsut.

Nalunaarusiaagallarteq una tunngavigalugu naalackersuisoqarfimmit oqaatigineqarpoq, Isumaginninnermi Aqutsisoqarfimmit Palleq ikorfartorneqarniarpeq illup iluani malittarisassatigut pulaartoqartarnerani malittarisassat ersarissaavigineqarnissaanni.

Naalackersuisoqarfiup oqaaseqaatai tusaatissat tiguakka inner-suussutigivaralu najugaqartut pulaartoqarsinnaatitaanerat, illup iluani malittarisassaliornissaq, aallaaserineqassasoq pissaanermik atuineq pillugu inatsit malillugu. Takoqquneqarput imm. 12.2.

12. Naneruutit

12.1. Pallermit paasissutissat

Misissuinnermi pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq Kommuneqarfik Sermer-suumit oqaasiinnakkut ukiut marluk-pingajua affaata matuma siornatigut piumasaqaatigisimagaa illumi, taanna kommunimit pigineqarpoq, naneruutit atorineqassanngitsut. Taamaattorli inuuissiortoqartillugu Palleq naneruutini

atuisarpoq. Amerlanerpaatigut naneruutit batteritortut atorneqartarput, najugaqartut naneruutininik qamitseqqaaratik qimatsiinnartarneri pissutigalugit.

12.2. Najugaqartut ineeqqaminni naneruutininik atuisinnaanerat pillugu nalimmassaaneq

Pallermi najugaqartut ineeqqatik inuttut nammineerlutik angerlarsimaffigivaat.

Pissaanermik atuineq pillugu inatsit periarfissaqanngilaq. Tamanna imatut isumaqarpoq, akuliuffigineqarsinnaanngilaq, pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi inatsisitigut tunngavissaqanngimmat.

Pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi inatsisitigut tunngavissaqanngilaq najugaqartut ineeqqaminni naneruutininik ikitsinnaaneranik periarfissamik killilersuissalluni.

Malugivara periarfissaasoq malittarisassanik nalinginnaasunik aalajangersaasannaaneq aamma pissutsinut aalajangersimasunut aalajangiisinnaaneq, angerlarsimaffiup ingerlanneqarnissaanut pisarialinnik. Malittarisassat taamaattut oqaatigineqartarput pissutsit aallaavigalugit malittarisassaliuussinertut. Taamaattorli innuttaasut kiffaanngissuseqarnermi pisinnaatitaaffiinik, tassunga ilaatinneqarluni Inatsit tunngaviusoq aamma Europami Sulinaqatigiiffik Inuit Pisinnaatitaaffii arlalitsigut killilersuuteqarput malittarisassat pissutsit aallaavigalugit inatsisitigut tunngavigneqarluni atorneqarsinnaaneranut.

12.3. Uanga naliliinera

Uannut ersarissuunngilaq Pallermi pisortaqtigiit periutsitigut najugaqartut ineeqqaminni naneruummik ikitsinissaminut periarfissaat killilersuutitut atorneraat.

Paasinnippunga najugaqartut naneruummik ikumatitsinikkut ikuallat-toqarsinnaaneranik ulorianartorsiortinneqarnissaat kissaatigineqarsinnaammat illersorneqassasoq.

Illulli iluani malittarisassaliornermi atuutsitsisoqassappat piumasagaataavoq inatsisitigut tunngaveqarnissaa taamatut aalajangersaanissami pissaanermik atuineq pillugu inatsit malillugu imaluunniit pissutsit aallaavigalugit malittarisassaliuussinikkut.

Isumaqarpunga inatsisitigut tunngavissaqanngitsoq najugaqartunut inerteqqutaatissallugu namminneerlutik inigisaminni naneruummik ikitsisinnaanisaat.

Kommuneqarfik Sermersooq illumik piginnittuusoq oqaasiinnakkut Pallermut piumasagaateqarsimaneranut atatillugu, taakkualu illumik attartortuupput illumilu naneruutini atueqqusaanatik, illumik piginnittut taamatut piumasagaateqarnissamut inatsisitigut tunngavissaqanngitsoq.

Nalunaarusiaagallartoq una tunngavigalugu naalackersuisoqarfimmit oqaatigineqarpoq, Isumaginninnermi Aqutsisoqarfimmit Palleq ikorfartorneqarniartoq illup iluani malittarisassatigut pulaartoqartarnerani malittarisassani qulakkeerinnittoqarnissaanut taamaallaat inatsisitigut tunngavissaqartumik illup iluani malittarisassaliortarnissami.

Naalackersuisoqarfiup oqaaseqaatai tusaatissatut tiguakka allamillu iliuseqaqqissanngilanga.

13. Najugaqartunut illup iluani malittarisassat

13.1. Pallermit paasissutissiineq

Uanga allakkanni 26. januar 2023-meersutigut Palleq noqqaavigivara Pallermit illup iluani malittarisassanik nasseqqullunga.

Tamatuma kingunerisaanik Pallermit allagartanik uppersaaterpaalunnik tigusaqarpunga. Pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq illup iluani malittarisassat nutarsakkat nassiunneqarsinnaanngitsut qarasaasiami toqqoqqammata, pisortaqatigiillu iserfiginissaa ajornartorsiutigimmassuk. Najugaqartut pillugit illup iluani malittarisassanik tigusaqanngilanga.

Pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq, najugaqartut iserterlutik nuunnerminnut atatillugu paasissutissiissutinik tunineqarneq ajortut. Pisortaqatigiinnit aamma oqaatigineqarpoq najugaqartuni amerlasuut namminneerlutik atu-arsinnaaneq ajortut.

Misissuinermi pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq siornatigut illup iluani malittarisassanik peqarsimagaluartoq, aamma immikkoortortaqarfiit taakku marluk immikkut namminneerlutik illup iluani malittarisassaliortussaasut. Aamma pisortaqatigiit oqaatigivaat immikkoortortaqarfiup aappaani nutaamik illup iluani malittarisassaliortoqartussaasoq.

Ilaatigut pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq oqaasiinnarmik najugaqartut paasitineqarsimasut nalunaqutaq 22-p missaani eqqissisassasut.

Aamma pisortaqatigiinnit oqaatigineqarpoq kinguaassiuitit atoqatigiinnerlu pillugit politikkeqarlutik, taannalu najugaqartunut paasinarsarneqartartoq.

13.2. Uanga naliliinera

Iluarinartuutinnigilara pisortaqatigiit qarasaasiamut iserniarnerminnik ajornartorsiuteqarnerat, tassani toqqorsimaneqarput illup iluani malittarisassat. Taamaalilluni illup iluani malittarisassanik najugaqartunut tigorianaannarnik soqarani.

Uanga naliliivunga Palleq peqartariaqaraluartoq pissutsit pingaarutillit taamaasa pillugit allatorneqarsimasunik malittarisassanik, taamaalilluni qularutigineqassanngimmat malittarisassat suut najugaqartunit malinneqassanersut. Taamatullu aamma malittarisassat suliarineqarsinnaagaluarput tigorianaannaallutillu perorsaaniikkut allatut iliornikkut, taamaalillutik tamanut paasiuminarsagaallutik.

Uanga naliliivunga illup iluani malittarisassat imaqarsinnaagaluartut najugaqartut sinnerinut innimisuttoqarnissaanik nipiliortarnermut atatillugu unukkut piffissap aalajangerneqarsimasup kingornatigut atuuttussamik.

Nalunaarusiaagallarteq una tunngavigalugu naalackersuisoqarfimmit oqaatigineqarpoq, Isumaginninnermi Aqutsisoqarfimmit piumasaqaateqartoqarsimasoq ulloq unnuarlu paaqqinniffimmi illup iluani malittarisasqarnissaa. Isumaginninnermi Aqutsisoqarfiup aamma Pallermi illup iluani malittarisassiornermi ikorfartuiniarpoq.

Naalackersuisoqarfiup oqaaseqaatai tusaatissatut tiguakka aamma inner-suussutigivara illup iluani malittarisassat najugaqartunut paasinarsarneqasasut tigorianaannangortinneqarlutillu.

14. Allakkat

14.1. Pallermiit paasisutissat

Pisortaqtiginiinnit oqaatigineqarpoq najugaqartut namminneq pisinnaasut allagarsiatik nammineerlutik ammartaraat. Allat najugaqartut immikkoortotaqarfiup pisortaa peqatigalugu allagarsiaminnik ammaasarput. Amerlatigut najugaqartut tigusartagaat tassaanerupput aningaasarsiat allagartaat. Najugaqartut ilaasa nammineerlutik allagarsiatik atuartarpaat. Allat najugaqartut allagiarsiaminnik atuffanneqartarlutik.

Pisortaqtiginiinniit oqaatigineqarpoq, najugaqartoq pinerluttunik isumaginnittoqarfimmit nakkutigineqarpat aallagarsillunilu, najugaqartoq peqatigalugu sulisunit peqatigalugit allakkat atuarneqartartut. Pisortaqtiginiinnit oqaatigineqarpoq, pisortaqtigiit soqutigisaraa allakkat imarisai ilisimassallugit, assersuutigalugu najugaqartoq politiinit, pinerluttunik isumaginnittoqarfimmit aamma peqqinnissaqarfimmit allakkanik tigusaqarpat. Tasunga atatillugu pisortaqtiginiinnit oqaatigineqarpoq sulisunit najugaqartoq ikiorneqartartoq aggersarneqarfianut isumaqatigissuteqarfigisaanut takkunissaa pillugu, assersuutigalugu napparsimmavimmut. Pisortaqtiginiinnit oqaatigineqarpoq naak najugaqartup nammineerluni atuarsinnaallunilu allakkat paasisinnaagaluarai, tamaattoq sulisunik pisariaqartitsivoq eqqaasinneqarnissaminut isumaqatigiissutigineqartut eqqortinneqarnissaannut. Assersuutigalugu najugaqartoq sulisunit ullaakkut itersarneqassaaq aaversikkiartorniarni najugaqartorlu napparsimmavimmut ilagineqassalluni. Taamatullu aamma sulisut najugaqartoq ilagisariaqartarpaat najugaqartoq tarnit pisisaannik immikkut ilinniagalimmik oqaloqateqasaappat il.il.

14.2. Inatsisiliorneq

Pissaanermik atuineq pillugu inatsit tamakkiisumik atuuttuuvoq. Pissaanermik atuineq pillugu inatsit inatsisitigut tunngaviliinngilaq sulisunit akuersissutitaqanngitsumik najugartut allagarsiaannik ammaasinnaanermik.

Inatsisip tunngaviusup § 72-iata malitsigivaa angerlarsimaffiup inniminartu-unera. Tamanna ima isumaqarpoq, najugaqartup allagarsiaannik misissuineq imaluunniit atuarneq pissappat, najugaqartumit akuersissummik peqqaarnis-saq pisariaqarluni.

14.3. Uanga naliliinera

Najugaqartumut tunngatillugu pinerluttunik isumaginnittoqarfimmit nak-kutigisaasimappat, uannut ersernerluppoq sulisut najugaqartoq peqatigalugu taassumalu akuersissuteqarneratigut allagarsiat atuarneqartarnersut.

Paasilluarpara sulisut najugaqartup isumaqatigiissutaanut assigiinngitsunut takkuttarnissaa aggersarneqarfianut soqutigisarimmassuk.

Isumaqarpunga pisaanermik atuineq pillugu inatsimmi malittarisassatigut inatsisitigut tunngavissaqanngitsoq najugaqartoq akuersisimangippat al-lagarsianik sulisunit atuartoqarsinnaanera.

Nalunaarusiaagallartoq una tunngavigalugu naalackersuisoqarfimmit oqaatigineqarpoq, Isumaginninnermi Aqutsisoqarfimmit piginnaatitsissum-mik skabelonimik sanasoqarnissaa qulakkeerinniffigineqassasoq, naju-gaqartut ataasiakkaat peqatigalugit sulisut pineqartup allagarsiaannik ammaasinnaanissaannut.

Naalackersuisoqarfiup oqaaseqaatai tusaatissatut tiguakka allamillu iliuuse-qaqqissanngilanga.

15. Malitseqartitsiviginnineq

Palleq qinnuigaara sulisut, najugaqartut aamma ilaqutaasut nalunaarusimaik matuminnga ilisimatinneqassasut.

Meeqqanut, Inuusuttunut Naalackersuisoqarfimmut nalunaarusiap matuma assilinera ilisimatitsissutitut nassiuppara.

Taamaalilluni Pallermi misissuineramik suliaq naammassivoq.

Nalunaarusiaq una 2024-mi ukiumoortumik nalunaarutinnut ilanngunneqassaaq aamma tamanut takusassiarineqassaaq nittartakkakut www.ombudsmand.gl- kkut.

ILANNGUSSAQ

Misissuinermi inatsisitigut tunngavigineqartut

Ombudsmandip sulianik suliarinnittarnerani inatsisitigut tunngaviusut ersersinneqarput Inatsisartut Ombudsmandiat pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 7, 1. juni 2017-imeersumi (matuma kingorna ombudsmandi pillugu inatsit).

Ombudsmandi Inatsisartunit toqqarneqartarpoq, tak. Ombudsmandi pillugu Inatsimmi § 1, imm. 1, kisianni suliaminik ingerlatsinermini inatsisartunut attuumassuteqarani, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 6, imm. 1. Ombudsmandilli sulianik suliarinnittarnerani ilaatigut ilaatinneqarlutik Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataanni pisortat ingerlatsinerisa ilaat tamarmik Ombudsmandip sulinerani ilaatinneqarput.

Ombudsmandip suliassarivaa misissussallugu, oqartussaasut inuilluunniit, Ombudsmandip pineqartunut ilaatinneqartut, inatsisinik atuuttunik unioqqutitsisumik iliuuseqarnerisut imaluunniit allatut iliorlutik suliassaminnik ingerlatsinerminni kukkussuteqarnermut sumiginnaanermulluunniit pisuussuteqarnerisut Ombudsmandip misissussavaa tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 19, imm. 1. Ombudsmandi isornartorsiuisinnaavoq, inasuteqaateqarsinnaalluni suliarlu pillugu paasinninnermik saqqummiussinnaalluni, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 20.

Ombudsmandeqarneq pillugu inatsimmi § 16, oqaaseqatigiit siulliit malillugu, atorfeqarfiit imaluunniit suliffeqarfiit kiisalu atorfeqarfigisat allat suugaluartulluunniit Ombudsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqartut Ombudsmandip misissuiffigisinnaavai. Taamatut misissuinermut atatillugu – Ombudsmandip misissuinermut taamaattumut atatillugu, §§ 19 aamma 20-p nassatarisaasa saniatigut, pissutsit suliffeqarfiup oqartussaasulluunniit aqqissuussaananeranut ingerlanneqarnerannullu tunngasut kiisalu pissutsit suliffeqarfiup oqartussaasulluunniit atuisuisa ingerlataasalu suliarineqarnerannut ingerlanneqarnerannulluunniit tunngasut isummat inuppalaassutsimut inunnillu ikiuinermut tunngasut aallaavigalugit naliliiffigisinnaavai, tak. § 16, oqaaseqatigiit aappaat.